

Urbán Gyula

Egy dunántúli udvarház épülése és romlása dalban elbeszélve

Urbán Máté történész fiainak

fig. 1.
(románc)

A domb fölött,
a búzatábla
tarajos forगतágában
anyám pöttyös pendelye.

Apám még sehol...

fig. 2.
(groteszk)

Kisfiúként
egy jószívű cselédttől
– lent a faluban búcsú volt –
egy meggyszínű cukorfütyülőt kaptam.
Estére édes-nyálaim közt
elfogyott, mint az ünnep.

Nem gondoltam;
nem is sejthettem,
hogy évek multán
a domb felől közelítő,
édeskés szelek
ugyanazt művelik majd a házzal.
Gyermekként méz és habzó nyári keverékként
feloldják
a drága tojáshéj színű szobákat.

URBÁN GYULA (1938) író, költő, színházi rendező.

A romlás
felülről
kezdődött el.

Pontosan ott, ahol télen
a felelőtlen cselédek
a hóra lötytyintették ki
az éjellikből a sárga leveket;
majd megszórták a domboldalt
meleg, fekete pernyével.

fig. 3.
(gyászinduló)

Úgy feküdt ott a verandán az öregúr,
csöndben, kiszolgáltatottan,
mint aki képtelen volt kivégezni Fecskét,
a földön fújtató rakoncátlan mént,
aki a vesztét okozta.

(Megtette helyette
hú ordenánca, a Csóka.)

Így aztán úgy feküdtek egymás mellett
mint két lemeztelenített, Világot megítélő,
immár kitüntetések nélküli két
a kukoricásban eltévedt huszár;
úr és szolgálja.

A veranda négy sarka,
s a ház többi szeglete
égett.
Nem úgy, mint amit fölgyújtottak,
hanem úgy, mint amit a Nap robbantott fel:
fehéren és izzón.

Sohase lesz ilyen világos a ház.

fig. 4.
(valse)

Végre együtt a család.
(A pestiek is!)
Hamvas aranyalmák előtt ülnek.
Irizáló rózsabogarak
vigyázzák a nászt.

A pókhálókat már régen eltakarították
a kíváncsi cselédek:
fölfelé partvissal,
lefelé seprűkkel.
jobbra-balra
aranyhajaktól ragyogó tűkkel.

Brüsszel!
Brüsszel!
És még csipkésebb Brüsszel!

A kép jobb alján egy ígéretes fiatalember
fehér zsávolynadrágban.

Lajos megjárta a Gulágot
Murmanksztól Dél-Oroszországig.
Donyeck fullasztó aknáit
a teste fölött
zokogtak.

A lábak a képen
még megvannak.

fig. 5.
(csak balkézre)

Az első, megmaradt szobában
Gambi bácsi állt a bal ablakmélyedésben;
messze a családi kriptáig figyelve.
Ezüst agárfejes botjával verte
a bronzkongású ritmust:
„...arma virumque cano, Troiae qui primus ab oris...”

Majd jöttek a feszes vitorlák szaggatta szavak, immár görögül:
„...Hepta poleis Szmirna, Khios...”

Visszhangoztak a szobában az antik-arányú szavak,
melyeket előbb ismertem meg, mint a magyar népmeséket.

Erzsike néni ilyenkor mögéje állt
karjában egy híres bécsi professzor által elkezelt
halott fiúkkal,
s csak akkor értettem meg egészen
csöndes antik magányukat.

fig. 6.
(*repetativo*)

Az egyik sarokban az ütődött Csibi egy kormos libaszárnyal
keresgéli
a család rég ellopott
utolsó Napóleon aranyát.

fig. 7.
(*intermezzo*)

Húgom a gangon virágokat varázsol az öreg kuvasz oldalára
bogáncsból.
Élvezi.

DE TÉGED NE SZÉDÍTSENEK MEG A BUSAFEJŰ
VÖRÖSLŐ RÓZSÁK, FIAM.
TE SOSE JÁTSSZÁL KATONÁSDIT,
MINT DRÁGA BÁTYÁD:
ROBERT CAPA MODELLE.

fig. 8.
(*epilogus*)

Lassan bealkonyul.
S az utolsó szoba szekrényeinek mélyén
tovább emészti magát
az évszázados
szú...